

Секція: Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

Лисенко О.А.

*доцент кафедри менеджменту,
Національний університет харчових технологій,
м. Київ, Україна*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНОЇ ДОСТУПНОСТІ ЦУКРУ ТА ЦУКРОМІСТКИХ ПРОДУКТІВ

На сучасному етапі розвитку економіки до основних джерел загроз продовольчій безпеці України належить багато факторів, серед яких значне місце займає тривале зниження купівельної спроможності населення, тобто рівня економічної доступності придбання продовольства [1]. Отже, одним із критеріїв рівня продовольчої безпеки є економічна доступність харчових продуктів – можливість придбання населенням основних їх видів в обсязі, асортименті та відповідної якості, необхідних для забезпечення раціонального харчування [2, с. 229].

Розглядаючи рівень економічної доступності відносно цукру та цукромістких продуктів на українському ринку споживачів, необхідно зазначити, що ринок даного виду продукту має національні особливості. Як зазначає Лись Ю. високий попит на цукор стимулює сільськогосподарські підприємства збільшувати площі посіву цукрових буряків. Виникає перевиробництво, ціни падають вниз і виробники цукрових буряків скорочують посіви. В результаті утворюється дефіцит, який Україна намагається покрити за рахунок імпорту білого цукру або цукру-сирцю. Як наслідок, ціни на внутрішньому ринку знову зростають і сільгоспвиробники знову збільшують площі посівів. В результаті пропозиція цукру знову перевищує попит, і ціни знову падають вниз [3]. Це свідчить про відсутність чіткої урівноваженої державної політики у регулюванні цін на ринку цукру.

Отже, з метою забезпечення рівня продовольчої безпеки країни виникає необхідність у проведенні змін у механізмі державного регулювання і

пристосування ринку цукру до вимог сучасного світового ринкового середовища.

Для визначення взаємовпливу показників економічної доступності деяких видів цукру та цукромістких продуктів був проведений регресійний аналіз залежностей темпів змін обсягів споживання населенням даного виду продовольства від темпів змін споживчих цін та цін вітчизняних виробників на основі статистичних даних за 2007-2013 рр. про середні ціни реалізації продукції підприємствами [4, 5], роздрібні ціни на продукти [6,7] та споживання продуктів харчування в домогосподарствах [8].

Дослідження даного виду продовольства виявили, що останні роки з'явилась стійка тенденція щодо зниження його споживання, тобто фізична достатність не досягала порогових значень споживання. Аналіз показників економічної доступності цукру та цукромістких продуктів за 2007-2013 рр. показав таку закономірність у впливі темпів змін споживчих цін на темпи змін обсягів споживання у домогосподарствах (рис. 1).

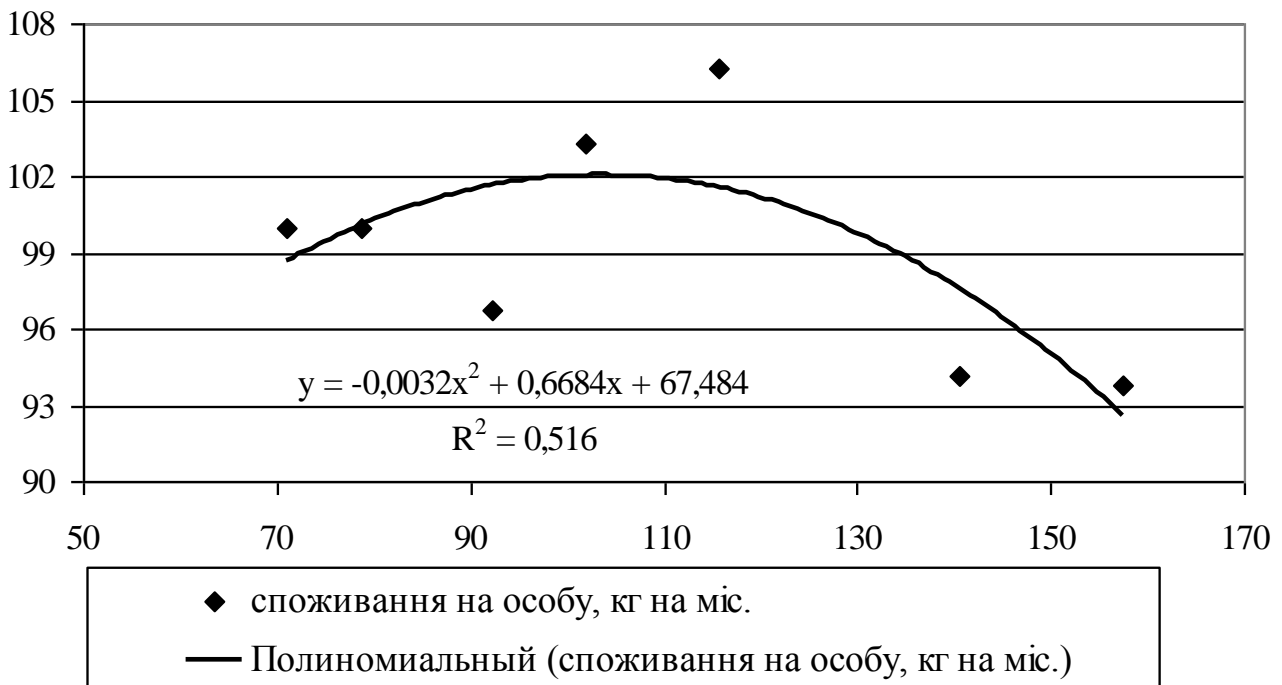

Рис. 1 Регресійний аналіз залежності темпів змін обсягів споживання населенням від темпів змін споживчих цін на цукор та цукромісткі продукти

Дані рис. 1 свідчать, що на рівні детермінації аналізованих даних у 51,6%

при зростанні споживчих цін не вище за 104,4% темпи змін обсягів споживання зростають і досягають максимального значення у 102,4%, тобто мають темпи приросту удвічі менші за темпи приросту споживчих цін. Проте подальше зростання темпів змін споживчих цін призводить до зниження темпів приросту обсягів споживання населенням цукру та цукромістких продуктів. Необхідно зазначити, що найбільший темп приросту споживчих цін у 157,5% призвів до зниження обсягів споживання даного виду продовольства в домогосподарствах лише на 6,25%. Це свідчить про те, що даний вид продукції є одним із основних у споживчому кошику пересічного українця, який у випадку полуторного зростання цін незначно зменшує обсяги його споживання.

Аналогічна ситуація спостерігається і при дослідженні залежності темпів змін обсягів споживання населенням від темпів змін цін виробників на цукор та цукромісткі продукти (рис. 2).

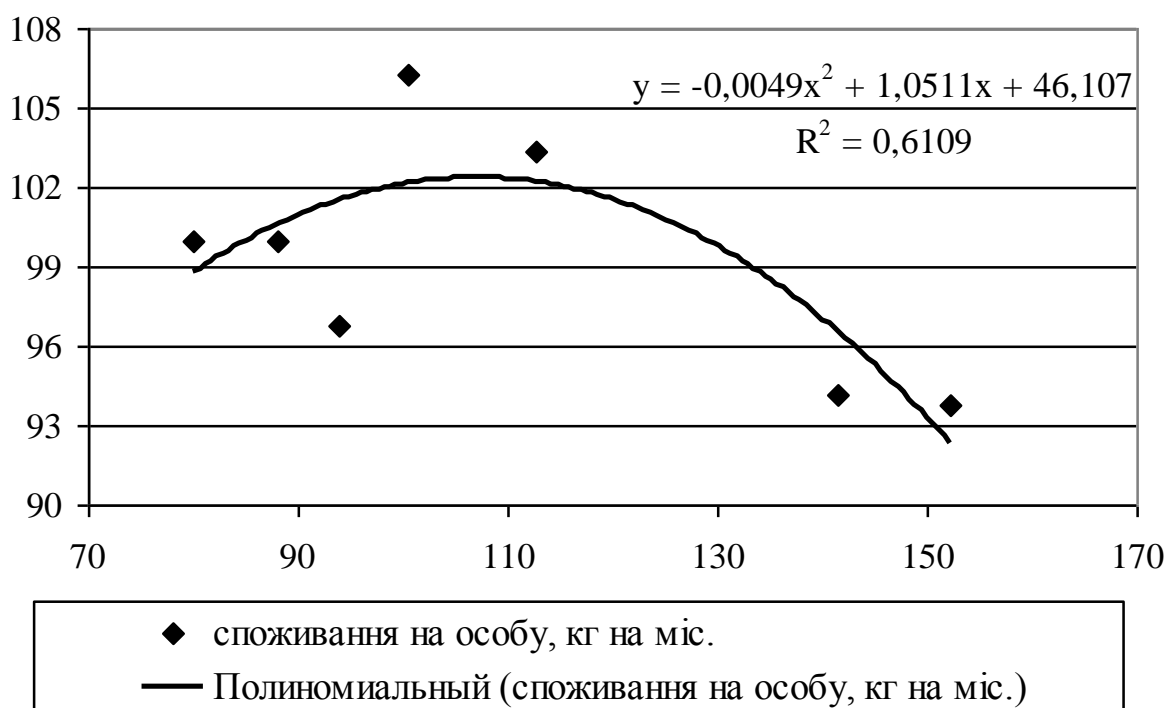

Рис. 2 Регресійний аналіз залежності темпів змін споживання населенням від темпів змін цін виробників цукру та цукромістких продуктів

Як показують дані рис. 2, враховуючи, що проведений регресійний аналіз описує 61,1% аналізованих даних, можна сказати, що до аналогічного максимального темпу приросту обсягів споживання населенням даного виду

продовольства у 102,5% призводить більший приріст цін виробників (107,3%). Це свідчить про те, що на українському ринку конкурентні переваги має продукція вітчизняного виробництва.

Отже, на даному етапі розвитку українського споживчого ринку цукру взаємовплив індикаторів економічної доступності має достатньо помірний нелінійний характер. Проведений регресійний аналіз в короткостроковому періоді дозволяє виявити тенденції взаємовпливу індикаторів економічної доступності цукру та цукрумістких продуктів, які можуть бути враховані при формуванні заходів щодо попередження загроз продовольчій безпеці України.

Список використаної літератури:

1. Шевченко О.О. Економічна доступність продовольчого забезпечення [Електронний ресурс] / О.О. Шевченко // Державне будівництво. – 2008. – №2. – Режим доступу : <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2008-2/doc/2/11.pdf>.

2. Яців І. Б. Оцінка варіації рівня економічної доступності продовольства / Ігор Богданович Яців, Світлана Федорівна Яців // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Економічна думка, 2014. – Том 15. – № 1. – С. 228-236.

3. Лись Ю. Перспективи цукрового виробництва в Україні [Електронний ресурс] / Юлія Лись // Соціальна мережа працівників сільського господарства . – 31.05.2014. – Режим доступу : <http://agrosience.com.ua/stat/naukov-stat/perspektivi-cukrovogo-virobnictva-v-ukra-n.html>

4. Виробництво основних видів промислової продукції / Промисловість // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – 23.01.2014. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Індекси цін виробників промислової продукції / Ціни і тарифи // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – 09.01.2014. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

6. Індекси споживчих цін на товари та послуги / Ціни і тарифи //

Офіційний сайт Державної служби статистики України. – 06.01.2014. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

7. Середні ціни реалізації сільськогосподарської продукції / Сільське господарство // Офіційний сайт Державної служби статистики України. – 07.02.2014. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.

8. Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України : Стат. збірник / За ред. Н.С. Власенко, Відп. за вип. О.М. Прокопенко. – К. : Державна служба статистики України, 2014. – 57 с.